

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petih vrst & Din 2.-, do 100 vrst & Din 2.50, od 100 do 300 vrst & Din 3.-, večji inzerati petih vrst Din 4.-. Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.-, za inozemstvo Din 25.-. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knašjeva ulica šte. 5
Telefon: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126

Podružnice: MARIBOR Strossmayerjeva 3b. — NOVO MESTO, Ljubljanska c., telefon št. 26. — CELJE: celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65, podružnica uprave: Kocenova ulica 2, telefon št. 190. — JESENICE, Ob kolodvoru 101.
Račun pri poštnem čekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

Svečana zaprisega novega župana Mestni svet ljubljanski je včeraj soglasno izvolil bana dr. Dinka Puca za častnega občana ljubljanskega

Ljubljana, 1. marca. Včeraj popoldne se je sestel mestni svet v svečano okrašeni zborovalnici k seji, na kateri je bil slovesno zaprisožen novi predsednik mestne občine ljubljanske dr. Vladimir Ravnihar. Seji so prisostvovali tudi mestni uradniki, med njimi načelniki vseh uradov, galerija pa je bila polna občinstva, zlasti dam.

Nekaj minut po 5. so stopili v dvorano skozi glavna vrata ban dr. Dinko Puc v spremstvu novega predsednika občine dr. Ravniharja in podžupana prof. Jarca. Mestni svetniki in občinstvo na galeriji so jih pozdravili z živahnimi vzklikanji, dame na galeriji pa so obsule bana dr. Puc in novega predsednika občine dr. Ravniharja s cvetjem.

Predsedniško mesto je zavzel podpredsednik občine prof. Evgen Jarc, poleg njega na desni pa novi župan dr. Ravnihar ter ban dr. Puc.

Sejo je otvoril podžupan Jarc, ki je ugotovil sklepčnost mestnega sveta ter naznanil, da so opravičili svojo odsotnost mestni svetniki Rupnik, Sušnik in dr. Cepuder. Za overovalca zapisnika je imenoval mestna svetnika Podgorška in Reberka.

Dr. Pucova doba v Ljubljani

Podžupan prof. Jarc je izvajal med drugim:

Kr. namestništvo je imenovalo predsednika ljubljanske mestne občine za bana dravske banovine Rojen Ljubljancem je dr. Puc pred svetovno vojno deloval na Goriskem; z begunci se je vrnil v Ljubljano kot zrel mož in se kmalu uveljavil. Ze l. 1921. je bil izvoljen v ljubljanski občinski svet, na čelo občini je stopil kot predsednik gerentskega sveta 10. novembra 1924 in ostal na tem položaju do 6. novembra 1926. Od takrat je stal na čelu mestne občine dolgo dobo 9 let. 2. meseca v 6 dni, vse do svojega imenovanja za bana.

Doba njegovega županovanja je doba velikega razmaha Ljubljane, ki se da ž njo primerjati, ki se baročna doba na prelomu 17. in 18. stoletja in deloma doba po potresu l. 1895.

Najvažnejše delo je ureditev mestnih financ. Olajšala so se bremena, izvršili veliki odpisi a navzile temu in navzile krizi se je očuvalo ravnanje v proračunu. Mesto je dobilo po prof. Plečniku modern regulacijski načrt in Ljubljana prednjači danes v novih stavbah. Mesto je zgradilo trgovsko akademijo, delavski dom in šolo za Bežigradu. V stanovanjske hiše je investiralo nad 50 milijonov dinarjev, tako da stanuje 10 odst. prebivalstva v mestnih hišah. Ljubljana uživa upravičen sloves, da stori izmed vseh mest v državi največ za socialno skrbstvo, pa tudi za zdravstvo, saj je v 9 letih od l. 1926 zgradilo 30 km kanalov (prej pa v 54 letih ca 28 km). Sem spada tudi regulacija Ljubljanice, za katero bo izdala Ljubljana z novim projektom 7 milijonov dinarjev. Ne smemo pozabiti ureditve prometa, zlasti ne kaldrinske akcije, s katero se je tlakovalo ceste za 20 milijonov dinarjev. Cestna železnica je investirala 50 milijonov dinarjev in upamo, da bo srečno prebrodila sedanjo krizo. Aerodrom je povečal Ljubljano z ostalim svetom po najbližji poti. Mestna podjetja (klavnicna, elektrarna in plinarna) so se v tem času deloma na novo zgradila, deloma razširila in obnovila. Vanje se je investiralo 55 milijonov dinarjev.

Mestna občina ljubljanska pa ni pozabila tudi svojih kulturnih nalog. O tem pričata mestna revija »Kronika« in mestni muzej, ki se bo organiziral že letos v Auerspergovih palači. Privlačnost Ljubljane je odjeknila v tujem prometu. Z lepo urejenimi nasadi, s smotno ohranjenimi dragocinami starimi deli mesta in s svojimi atrakcijami privablja Ljubljana leto za letom več gostov, tako da ni več daleč čas, ko bo postalo priljubljeno letovišč.

V največjem delu je ta napredek našega mesta zasloga župana dr. Puc. Znal si je ohraniti mladeniško iniciativnost vedno je dovteten za napredek in za izražene poboje. Znal je dvigniti ugled Ljubljane, tako da velja danes na zunaj za eno najbolje urejenih mest.

Ljubljana izgublja sicer z dr. Pucem krepko in vestnega krmarja, moramo pa dravske banovine čestitati, ker je dobila kot voditelja moža, od katerega more pričakovati najvišjega razmaha.

Dragi dr. Puc! Mestni svet se zaveda, da se je s tvojim imenovanjem izreklo najvišje priznanje principom njegovega dela, ki si jih je ljubljanski občinstvo in stranski potom ohranil še iz l. 1928, da bodi mestni svet gospodarska korporacija, ki naj zastopa edino gospodarske, socialne in

kulturne koristi prebivalstva ne glede na vse drugo.

Tvoji sodelavci — in lahko rečem upravičeno — tudi prijatelji ne vemo, kako bi se ti oddolžili za veliko delo v korist Ljubljani. Ker ne razpolagamo ne z visokimi redi ne z zlatimi kolajnami, dovolj, da ti poklonimo največ, kar more občina pokloniti svojemu zaslužnemu članu, da te imenuje za častnega člana mestne občine ljubljanske.

Izvolitev dr. Puc za častnega občana

Moj predlog se glasi: Za svoje zasluge za mesto Ljubljana naj se imenuje ban dr. Dinko Puc za častnega člana mestne občine ljubljanske na podlagi § 17 zakona o mestnih občinah, po katerem se sme izvoliti za častnega člana oseba, ki je zaslužna za državo in mesto.

Predlog so sprejeli mestni svetniki z živahnimi vzkliki in ploskanjem, z galerije pa se je vsulo vnovič v dvorano cvetje. Podžupan prof. Jarc je ugotovil, da je bil predlog sprejet soglasno.

Ban dr. Dinko Puc je izjavil, da so besede podžupana prof. Jarca globoko odjeknile v njegovem srcu, vendar pa na starih služah za razvoj ljubljanskega mesta ne smatra samo za svoje, temveč tudi za zasluge mestnega sveta oziroma za skupne. Če gre komu priznanje, gre priznanje tudi mestnemu svetu, ki je stal zvesto ob njegovi strani, tudi v slabih časih. Ni treba o tem še posebej govoriti. Usrvarjena je bila v dolgoletnem delu trda podlaga za nadaljnji razvoj Ljubljane, ter bo ostala trdna tudi naprej. Za izvolitev za častnega člana mestne občine se iskreno zahvaljuje z zagotovilo, da bo tudi na novem mestu vedno podpiral stremeljenja mestne občine ljubljanske.

Prisega župana dr. Ravniharja

Podžupan prof. Jarc je nato naznanil, da je bil za predsednika mestne občine ljubljanske imenovan dosedanj član mestnega sveta in bil senator dr. Vladimir Ravnihar. Njegovo sporočilo so sprejeli mestni svetniki in občinstvo na galeriji z živahnimi vzkliki ter odobravanjem, z galerije pa se je ponovno vsulo cvetje.

Ban dr. Puc je pozval novega predsednika občine, naj izreče predpisano prisego. Novi župan dr. Ravnihar je stopil pred razpelo med prižganimi svečami ter glasno prečital zaprisego, da bo sveto kot predsednik občine ljubljanske vedno delal po predpisih zakona v smislu državnega in narodnega edinstva ter čuval državne in samoupravne koristi.

Vsi prisotni v dvorani so poslušali prisego stoji, nato pa so priredili novemu županu ponovne ovacije.

Podžupan prof. Jarc je zatem pozval župana dr. Ravniharja naj zavzame predsedniško mesto.

Ko je novi župan dr. Ravnihar zavzel svoje mesto, ga je nagovoril ban dr. Puc z naslednjimi besedami:

Svoje mesto zavzemate v težkih časih za ljubljansko občino, za državo in vse samoupravne enice. Preko zakonitega delokroga mora naša samouprava danes povečati vso skrb preskrbi kruha in dela svojim občanom. Kriza še traja. Program, ki smo ga začrtali svojčas, se ne sme zapustiti. Saj nam prinaša tudi mnogo napredka. Zagotoviti moramo prebivalstvu, da napredek ne bo zaustal, da bomo vsako leto gradili tudi naprej, kajti v razvijajočem se mestu ne more biti zastoja in je treba neprestano skrbeti, da korakamo sporedno z njegovim gospodarskim in socialnim življenjem. Prepričan sem, da bo sedanja občinska uprava nadaljevala svoj dosedanj program, tem bolj, ker odgovarja tudi programu sedanje vlade. Želim samo, da bi ljubljansko mesto in prebivalstvo napredovalo tudi notranje, v duševnem pogledu, da bi ne bilo malcontentov, ampak da bi vsi složno sodelovali pri delu za lepšo bodočnost. Če hoče biti kako mesto duševno središče naroda mora biti v resnici ognjišče in žarišče, ki z ognjem patriotizma in optimizma ožarja vso domovino. Občinska uprava mora biti središče tega žarišča, ki z optimizmom pomaga narodu v težkih časih pri reševanju težkih problemov. Tako bo Ljubljana postala res tretji stebel naše države. Ko vam, gospod predsednik, iskreno čestitam k vašemu imenovanju, vam zagotavljam, da se lahko zanesete na mojo vsestransko pomoč in tudi na pomoč kraljevske vlade. Prepričan sem, da boste znal svoje naloge dobro izpolniti in v tem prepričanju vam želim vso srečo.

Mestni svetniki so banovo izjavo sprejeli z živahnim odobravanjem, nato pa je izgovoril novi župan dr. Vladimir Ravnihar, ki je rekel med drugim:

Program novega župana

Gospod ban! Naključje je hotelo, da me vmešate na stol ljubljanskega župana kot neposredni moj prednik na tem častnem mestu. Zato mi je prva prijetna dolžnost, da vam kot dolgoletnemu vodniku usode ljubljanske mestne občine izrečem globoko občutno zahvalo za vneto in spretnost, s katero ste vodili občinske posle, za smotno delo, ki ste ga opravili v težkih časih, za vašo iniciativnost, ki je vidna v vseh panogah občinske uprave. Vaše delo, vaš trud, vaša marljivost te lastnosti vaše osebnosti postavljajo razumljive ob ugotovitvi, da zajemajo svojo gonilno silo iz žarke ljubezni do Ljubljane, vašega rojstnega mesta.

Ljubljana je tudi moje rojstno mesto. V njej sem preživel svojo mladost in — z redkimi presledki — vso svojo moško dobo. Poznam njeno polpreteklo zgodovino. Doživljal sem njen razvoj iz malomeščanskega okolja v moderno mesto. Prinašam torej na svoj novi položaj vso ljubezen in vdanost, ki sta človeku vrojeni do rojstnega kraja.

Popolnoma se zavedam velike odgovornosti, ki si jo nalagam. Nisem homo novus v naši občinski upravi. Minili so oni idilični časi, ko je bil ljubljanski župan več ali manj predvsem reprezentant svojega častnega mesta.

Novi čas nam nalaga višje odgovornosti

kakor jih tudi nalaga občini kot taki. Ta odgovornost pada tem bolj na tehtnico, ker živimo v gospodarskem in socialnem oziru v izredno težkih časih, ko je manj gledati na to, da imamo lepe ravne ceste z ličnimi hišnimi fasadami, kakor pa na to, kako se živi za temi fasadami ali pa za zdrazdrpanimi stenami lesenih barak. Tu je danes težje vseh naših skrbi in prizadevanj. Zahteve, potrebe so tu, neizbežne so, posameznik jim ni kos. Pomagati mora v socialno občuteni solidarnosti občestvo, kakor velja enako pravilo tudi za višje enice, za banovino ali za državo.

Stojimo sredi reorganizacije občinske uprave po zahtevah zakona o mestnih občinah. Stojimo pred vtelesenjem dela naše lepe okolice v pomerih mestne občine. V duhu gledamo veliko Ljubljano kot križišče važnih prometnih žil, po katerih naj se pretakajo turizem, tujski promet in mednarodna trgovina. Nove naloge, nova bremena. Ni nam še jasno, kako se bo vse to izživljalo v finančnem pogledu. Zato moramo vzeti pošteno voljo, da pospešujemo in oostvarimo one naloge.

biti oprezní in previdni.

Skrbno moramo pretehtati vsak izdelek, ki gre izpod naših rok. Naj povem, da sem pripadnik konservativnejše smeri. Ne vse naenkrat, ampak polagoma, stopnjama, kakor pač dopuščajo razmere. Mestna občina ima lepo premoženje. Njeno finančno stanje, čeprav ni rožnato, pa tudi ni vzneumljivo. Naši proračuni so bili uravnoteženi. Računski zaključki dokazujejo, da se je vestno gospodarilo v okviru proračunov, ki ne samo da niso bili prekoračeni, ampak so posamezna poglavja izkazovala celo prebitke in prihranke. To kljub fluktuacijam, ki jim je malodane dnevno izpostavljen vse naše narodno gospodarstvo. Izgubili smo se polagati nova bremena na ramena ljubljanskega meščanstva, da posredilo se nam je celo, da smo obstoječa bremena omilili in zmanjševali. To bode naše prisaganje tudi za bodoče. S proračunom, ki ga je v načrtu predložilo mestno poglavarstvo za prihodnje poslovno leto, še ni izrečena zadnja beseda. Res je, težko nas dolgi. Ali pomisliti je, da je bil velik del teh dolgov potreben in neodločljiv, če smo hoteli Ljubljano dvigniti iz poveljnih ruševin. Pomisliti je in na to se rado pozabljati, da ni še predaleč čas, ko smo morali govoriti o izraziti stanovanjski bedi v Ljubljani. In še smo sredi dobe brezdelnosti in brezposelnosti ter s tem zmanjšane zaslužke za naše prihodnje sloje. Tudi ob zidovje našega mesta je butnil val svetovnega gospodarskega potresa.

Izjemne razmere zahtevajo izjemne ukrepe.

Bremena, ki so ograjala zadušiti sedanjo generacijo, smo morali porazdeliti na bodoča pokolenja. Prišel pa bo čas, ko bo treba misliti na konsolidacijo in konservacijo delov z znanejšim obrestovanjem in dolgoročno amortizacijo.

Pa ni moj namen, da bi vam danes razvijal kak komunalni program. Zato bo še dana priložnost tudi bi ne bilo težko programi so pomni. Umetnost je, da jih podredimo stvarnosti, da jih prilagodimo plačilni zmoglosti našega meščanstva in urejenemu budžetiranju, pa da v zvezi temu ustvarimo nekaj dobrega in koristnega. De-

magogiji takoj zamašiš usta, če zahtevaš od nje, da ti za vsako zahtevo neutegoma rečno najde ustrezni dohodek.

Zavest odgovornosti mi lajša, mislim, da ne presemelo pričakovanje, da smem, dragi tovariši, računati na vašo pomoč, na vaše izkušnje, na vašo vneto, s katero ste doslej sodelovali ob poslih občinske uprave. Za vas nisem nov človek. Želim in apeliram na vas, da se čutimo eno, da tvorimo enotno, homogeno, prijateljsko celoto. Naj nas veže zavest, da pričakuje javnost, čije mandatariji smo, od nas, da smo pošteni, vestni in dobri gospodarji, imajoči pred očmi blagor vsega meščanstva brez razlike stanu iz teh prostorov naj bo izločena dnevna politika. Kot pretežno gospodarska organizacija zbiramo svoje telesno delo, posvetimo svoje duševne sile samo eni, zdravi komunalni politiki, pa spet z vrhovnim političnim ciljem, da z njo doprinesemo ne mali delež k okrepljeni in moči, aljaju in ugledu naše države, naše Jugoslavije.

Ljubljana je zlahten dragulj v jugoslovnski kroni.

Ne rečem tretja, da je ne ponižam, ampak ena izmed treh prestolnic naše države, je bila od nekdaj kulturno in socialno žarišče, deloma tudi gospodarsko središče rodu slovenskega, ki se je v stoletni borbi z nadmočnimi sosedi in s tujimi gospodarji iz lastne svoje sile krepko razvila. Osvoboženega ga je Jugoslavija sprejela pod svoje mogočne perote, tako da je za vedno odstranjena nevarnost za njegovo bitnost. Ljubljano samo je dvignila tudi v naše politično središče, ko jo je napravila za sedež banovine, ki bi jo v okviru naše države smeli imenovati Zedinjeno Slovenijo, ta politični sed naših očetov. Dolžnost nas Slovencev je, da se prav posebno oddolžimo svoji državni skupnosti, enotni in nerazrušni, da kot del enotnega naroda jugoslovnskega z leptom zgledom prednjačimo vsem drugim in da smo tako neminljiva privlačna sila in nacionalno zatečišče za vse naše brate, ki ne uživajo sreče naše državne skupnosti. Zato pravim, da bodi Ljubljana zgled vzorne občinske uprave v državi.

To nam bo tem lažje doseči, ako se moramo opirati na

kader preizkušenega uradništva

in ostalega nameščenstva. Uradnik ni brezdušen in brezčuten stroj. Tudi on je del postrojenga živega organizma, brez katerega dela bi bil organizem ohromel in omrtvčen. Uradnik ni samo izvršilni organ občinske uprave, on mora zbirati in pripravljati gradivo, ki naj ga potem občinska uprava obdela v analizi lik. Njegovi iniciativnosti niso postavljene meje. Naj ne čaka povelj in ukazov. Sam naj v danem primeru ukrene, kar se mu vidi po njegovem preudarku potrebno in koristno Uradništvu, ki se zaveda svojega poslanstva, je neprecenljive vrednosti in vredno svojega dobrega plačila.

Končno se obračam do vsega meščanstva s prošnjo, da me počasti a svojim zaupanjem. Nikomur ne odrekam pravice do kritike. Toda

kritika naj bo stvarna

in objektivna z namero, da koristi stvari in ne prevensivno izrečena v namenu, da bi s svojo jedkostjo zadela osebo. Za dobro namerne nasvete in upravičene priložbe bodo na široko odprta vrata moje delavnice. Ni treba po ovinkih in z namenom, govoriti skozi okna, skušati doseči kako stvar, če zadostuje kratek telefonski pogovor.

Gospod ban, prosim tudi vas kot šefa našega nadzornega oblastva vaše naklonjenosti. Prosim Vas, da izvolite na najvišje mesto sporočiti moje toplo in vdano zahvalo na podeljenem mi odlikovanju in izkazanim zaupanju. Izvolite hkratu sporočiti moje zagotovilo, da se hočem temu zaupanju oddolžiti s svojo vestnostjo in s svojim delom, ki mu hočem dati na razpolago svoje izkušnje in svoje znanje.

Na koncu koncev vas prosim vse, da se pridružite mojemu vzkliku Onemu, ki je pričetek in konec vsega našega razmišljanja: Zivel naš mladi vladar, kralj Peter II. Zivel ves naš kraljevski dom! Zivel kraljevski namestniki!

Govor župana dr. Ravniharja so mestni svetniki in občinstvo na galeriji ponovno prekinjali z živahnim odobravanjem, ob koncu so se pridružili vzklikom Nj. Vel. kralju Petru II. in kraljevskemu domu.

Ker je bil dnevni red izčrpan je župan dr. Ravnihar nato zaključil slavnostno sejo

Podunavska konferenca

V svrhu sklenitve podunavskega pakta bo v najkrajšem času sklicana konferenca srednjeevropskih držav — Rimski pakt padel v vodo

Pariz, 1. marca. r. V okviru diplomatske akcije v zvezi z londonskimi predlogi so se v zadnjem času vršili intenzivni diplomatski razgovori o ureditvi Srednje Evrope v političnem in gospodarskem pogledu. Predlog podunavskega pakta, ki naj bi razčistil vse probleme, je pri prizadetih državah v načelu naletel na splošno odobravanje, vendar pa so se v teku razgovorov pojavile razne želje in pridržki, ki jih je treba spraviti sedaj še v sklad s splošnimi interesi Evrope. Tu je na eni strani vprašanje Avstrije, na drugi pa vprašanje tesnejšega sodelovanja med Italijo in državami Male antante.

Avstrijsko vprašanje je v glavnem že razčiščeno. Potovanje avstrijskih državnikov v Pariz in London je v glavnem služilo temu cilju. Avstriji je zagotovljena neodvisnost, toda pod pogojem, da opusti svojo dosedanj politiko in išče tesnejšega sodelovanja z vsemi sosednimi državami, zlasti z Malo antanto. V tem pogledu pa se je izkazalo, da predstavlja tako zvani rimski sporazum, ki je bil sklenjen med Italijo, Avstrijo in Madžarsko s prozornimi političnimi cilji, veliko oviro. Pa tudi v gospodarskem pogledu se ni izkazal, ker ima od njega dobiček samo Italija. Avstrija in Madžarska pa sta pri tem »zajetoča ostala« pogodbjenika. Avstrijski kancelar dr. Schuschnigg je ob priliki svojega poseta v Parizu in Londonu opozoril na to okolnost in naprosil Anglijo in Francijo za posredovanje v Rimu, da bi se sedanji sporazum zamenjal z bodočim podunavskim paktom.

Francija je tej želji ustregla in stopila v stike z Rimom, ki kaže mnogo pripravljenosti ukloniti se tem željam. Rimski pakt naj bi se v bistvenih točkah izpremenil in prilagodil bodočemu podunavskemu paktu, da bi se na ta način omogočilo čim tesnejše sodelovanje med vsemi srednjeevropskimi državami. Kakor poročajo današnji listi, je o tem med Rimom in Parizom že dosežen načelni sporazum.

V svrhu podrobne proučitve podunavskega pakta in vseh problemov, ki so s tem v zvezi, naj bi se čimprej sklicala posebna konferenca srednjeevropskih držav, na kateri bi sodelovali tudi

Francija in Anglija. Na tej konferenci, ki bo po vsej priliki v Lucernu najbrže še ta mesec, naj bi se našla osnova, ki bi v bodoče izključevala francosko-italijanska nasprotstva v podunavskem bazenu in ustvarila podlago za solidno sodelovanje na gospodarskem, pa tudi na političnem polju.

Stalna gospodarska razstava Male antante

Praga, 1. marca. r. Gospodarski svet Male antante je zaključil svoja posvetoovanja. Po proučitvi dosedaj izvršenega dela je bil izdelan načrt za izmenjavo blaga za tekoče leto. Rezultati zasedanja so bili ugotovljeni v daljši resoluciji. V tem letu bo prišlo do še večjega gospodarskega zblizanja vseh treh držav Male antante. Na zasedanju so razpravljali tudi o načrtu stalne gospodarske razstave Male antante in Balkanske zveze.

Vsa nemška društva na Južnem Tirolskem razpuščena

Berlin, 1. marca. AA. DNB poroča iz Bolcana, da so bile z odlokom tamkajšnjega prefekta razpuščene krajevne organizacije katoliške zveze trgovskih in obrtniških pomočnikov v Bolcanu, Meranu, Brunecku, Kalternu in Sterzingu. Prefekt je utemeljil svoj odlok pred vsem s tem, da je centrala te organizacije v Nemčiji (v Kölnu) ter da so organizacije skušale čim bolj ovirati širjenje italijanske in italijanske kulture v Južni Tirolski. Prefektov odlok omejuje v zvezi s tem pogosto prirejanje javnih predavanj in gledaliških predstav v nemščini.

INOZEMSKA BORZE

Gurh, 1. marca Beograd 7.02, Pariz 20.38, London 14.82, Newyork 306.25, Bruselj 72.20, Milan 26.125, Madrid 42.225, Amsterdam 208.90, Berlin 123.95, Dunaj 57.—, Praga 12.875, Varšava 58.325, Bukarešta 3.05.

Georgij Silin: Počasna smrt

A vendar — kdaj neki se je to zgodilo? Morda tiste noči, ko nas je zajel snežni metej v Astrahanski stepi in ko sem moral prenočevati v kalmiškem vozičku. To je bilo devetnajstega leta. Bili smo na poti na Denikinovo bojišče. Kalmik je imel obraz posut s sumljivimi lisami. Da, da. Ali se ni tu pričela pot, ki me je privedla čez deset let sem v to sobico s tragičnim zrcalom? Šest let. Gobavost se lahko skriva v človeku cela desetletja, potem ga pa lahko naenkrat preseneči. In še več: človek jo lahko nosi vse življenje in nikoli ne zve za to. Zato nisem verjel, da bi se mogla bolezen »prilepiti« name v Krasnovodsku, Taškentu, Buhari, v gorah Afganistana ali v tistem vozičku. Tam se to ni moglo zgoditi. To kategorično trdi nekakšen moj notranji preiskovalec, ki si beli glavo s odgovorom na vprašanje: kje in kdaj. Je na tisoče domnev o okolnostih okuženja, toda izmed vseh teh tisočih domnev ni nobena dovolj verjetna. Jasnje je samo eno: moja bolezen ni dedna, kajti naj se moj spomin napačno še tako, ne najde med mojimi bližnjimi sorodniki nobenega gobavca. Bolezen torej ni podedovana, od svojih bližnjih sorodnikov je nisem našel. Torej kje? Kje? Moj notranji preiskovalni sodnik je zaman vpraševal, zaman se je oziral v preteklost, se oprijemal vsakega dogodka, ki ga je našel spomin, iskal v njem vsaj migljaj na gobavost. Počasi je stopal po poti pohodov, ki sem jih imel jaz za seboj.

Nekoč je pa moj preiskovalni sodnik zatisnil oči in območnik. Našel je bil, kar je iskal. Ni več treba brskati po mučnem kaosu spomina. Zdaj je vse jasno, vse je razumljivo do najmanjših podrobnosti. ...Solnčen dan... Cesta... štab obmejne vojaškega oddelka. Majhno obmejno mesto. Ženske, zavite v halje, zaspale polučno življenje, goste barve juga. Zopet cesta. — Goste soteske, gozdovi, skale in nazadnje patrule, ki naj ji poveljuje. Razpostavljena je bila na vrhu gore, ki so jo v mestecu nazivali »razbojničkova gora«. Z gore se je odpiral razgled daleč naokrog. V daljavi v megli se je videlo mesto in njegova poslopja so bila podobna po travi raztresenim kamenčkom. Ob strani so ležale temne, težke gore. Naše oči — oči obmejne straže — so morale biti uprte proti jugu, tja proti Perziji. Od one strani je prodiralo tihopatsko blago: dišave, ki so mešale glave ženam v Baku in Tiflisu, nogavice, koverkot, ševijot, kratka blaga, ki lahko napravi v eni noči iz bogatašev berače in iz beračev bogatine. Straža, ki sem bil k nji prišel, je obstojala iz osmih mož, treh konj in štirih ruskih ovčarjev, hudih, neizprosnihs psov, ki so poznali na vsem svetu samo tistih osem mož in pozneje še mene. Pravo delo je čakalo stražo šele na jesen, kajti čim temnejše so noči, čim slabše je vreme, tem prijaznejše so tihotapcem težko dostopne gorске poti, tem pogumnejše prodirajo tihotapci skozi dež in kordone, preko gora, in skozi dež krogel, ki preži na nje med potjo. Spominjam se ene take noči. Dež se je bil neusmiljeno vli na gore. Pota do straže je bila razdejala voda, zveza s svetom je bila pretrgana. Ob petrolejki sem čital novine, ki sem jih že davno znal na pamet. Pri meni, ob mojih

5 nogah je Osman bogve zakaj skrušeno vzdihoval. Tu pa tam od dolgega časa si je grizel bolhe na svojem kosmatem trebuhu. Vsi njegovi tovariši so bili zaposleni nekje v nalivu. Kar so se Osmanove viseče oči dvignile, s krvjo zalite oči so nemirno zažarele. Osman je zadržal vzdih, pozabil je na bolhe in dvignil glavo.

— Kaj pa je, Osman? — Pes je zarenčal. Prislulnil sem. Zunaj je lilo. Osman je silil iz hiše. Vstal sem, oblekel plašč in vzel puško. Stopila sva iz hiše. Pes je za hip obstal, iščoč smer, naenkrat je pa planil v temo proti eni izmed straž. Kmalu sem zaslišal v daljavi pasje lajanje in spoznal sem, da je nekje blizu »riba«. Psi nikoli ne lajajo za prazen nič. Pospešil sem korake. Osman je bil očividno ogorčen nad mojo počasnostjo. Straže ni bilo na njenem običajnem mestu. Hotel sem kreniti tja, kamor me je tako vneto klical Osman, toda tisti hip je pes srdito zalajal. Počil je strel. Potem pa še eden in še eden. Osman je planil naprej. Prerivajoč se skozi grmovje sem hitel za njim.

— Stoj, stoj! — je zaklical nekdo iz teme. — Ne streljaj! — sem kriknil! — Kaj se je zgodilo? — »Riba« prihaja, — je odgovoril na straži stoječi vojak, — velika »riba«... Umolknila sva. Psi so srdito lajali. Tihotapci so stopali nekje čisto blizu. Slišali so se celo njihovi glasovi. Začela sva se plaziti za psi. Sprejaj je nekaj zahreščalo, nekaj zabobnelo, nekaj padlo. Čisto blizu se je od skale odtrgalo kamenje in prihrumelo na naju. Tedaj je vojak na straži, Krepinkin, zaklical:

— Stoj, sicer ustreliš! Sto-o-o-o! In že je pripravil puško za strel. Psi so na vso moč zatluli. Od nekod iz teme se je zasvetil plamenček, za njim drugi, tretji. Krepinkin je zamolkel, zaklel in ustreliš v temo. Cela salva je zadonela po Krepinku. Psi so kakor pijani skakali okrog in tulili.

Streljanje je utihnilo z jutranjo zarjo. Sovražnik se je umaknil. Krenila sva s Krepinkom skozi grmovje po lužah. Slednjič sva prišla na ravnino. Tam sva zagledala mulo v zadnjih zdihlajih z balo na hrbtu. Psi, ki so naju spremljali, so srdito lajali na njo. Stopil sem bliže in zaslišal stokanje. Kraj mule je ležal v vodi Perzije in ob njegovi strani puška s odtrganim kopitom in prazni naboj. Perzije je bil ranjen. Kropla mu je bila prebila ramo in oplazila glavo. Obrnil se je k meni in v njegovem obrazu sem zagledal silno mržnjo.

— Dragec moj... — je dejal v lomljeni ruščini, — jaz tebe ne razumim. — Ne razumeš? — je ponovil za njim Krepinkin. — Tihotapstvo pa razumeš.

— Malo majčkeno šel blago... Pri moji veri...

— A puška tudi šel blago? — Krepinkin je pljunil. Tihotapca in mrtvo mulo s tovorom so prepeljali na stražnico. Proti večeru smo vrgli mulo psom, iz njene kože smo pa napravili posteljo za ranjenega tihotapca. Lilo je še vedno.

Ceste so bile vse razzorane in zveze z obmejno četo ni bilo mogoče obnoviti prej, kakor v enem mesecu. Tihotapca je prevzel Krepinkin, ki mu je skrbno izpiral in obvezoval rane, obenem mu je pa dajal moralne nauke.

— Seveda, moral si tihotapiti, tepec neumni. Zakaj neki te je mikalo tihotapstvo, cigan ti grdi. Le poglej, mulo si pogubil, robo si izgubil in morda izgubiš še življenje. Streljati na stražo, prijatelj, to ni šala. Eh, ti kuhi, kuhi!

Nagnjenje k zločinom v sanjah

Zanimivi poskusi italijanskega učenjaka Sante de Sanctisa

Ze Plato in Plutarch sta govorila o zločinskih sanjah. V novejšem času so se začeli psihologi bolj zanimati za to posebno vrsto sanj. Psiholog na univerzi v Rimu Sante de Sanctis se že več let zanima za takozvano latentno, skrito človekovo nagnjenje k zločinom in njegovo prvo opazovanje sanj zločincev spada že v leto 1891. Opazovanja in poskusi, ki jih je takrat delal, so potrdili domnevo, da je pri večini preiskovanih ljudi pokazalo, da prodirajo umetno izbrane zločinske sanje v fantazijo sanjajca, da pa ne morejo prekoračiti meje morale. Čim so spečega človeka nenadoma prebudili, so se njegove sanje prekinile baš, ko je bil v njih pripravljen storiti zločin. Narava sama skrbi za neke vrste cenzuro in speči človek v svojih sanjah ni zločinec.

Nedavno je poskusil Sante de Sanctis izvesti kriminalne sanje pri mladeniču podrobno opisoval in razlagal. V osmih nočeh se je samo dvakrat pripetilo, da je mladenič takoj, ko se je

zbudil, pripovedoval o svojih sanjah, v katerih je videl dva kriminalna primera. Mladenič pa ni v sanjah rabil niti samokresa, niti noža, niti strupa, ko je šlo za umor človeka. V enem izmed teh dveh primerov sanj kriminalnega značaja se je mladenič prebudit v trenutku, ko je šele nameraval prijatelja raniti.

Sanctis priznava, da je v tem primeru začutil mladenič v sanjah močan odpor proti zločinu, njegova fantazija ni prekoračila praga odločitve. Po teh in drugih preiskanih primerih je prišel učenjak do prepričanja, da sicer v vsaki človeški duši dremlje podivjanost, da pa pride pri večini ljudi do konflikta med nagonom in vzdržnostjo. Italijanski učenjak ima pripravljenih še več poskusov in če bodo pokazali enake rezultate, kakor dosedanj, bo prišel do zaključka, da je najmoralnejši tisti človek, ki se najhitreje prebudi, čim začne misel zločinskega značaja prodirati k fantastičnemu uresničenju.

Srce mu je piskalo

V Whimpe v kraju Exeter v Angliji si je končal te dni življenje krčmar Robert Lockyer. V smrt ga je poglodal nezmožno duševno stanje, ki mu ga je povzročalo srce s tem, da je utripalo in glasno piskalo obenem. Ta nenavaden pojav je nastal pri Lockyeru pred leti in moč se ga je zelo ustrašil. Pri vsakem utripu je srce tako glasno zapiskalo, da so slišali piskanje vsi v sobi navzoči ljudje. V bolnici, kamor so Lockyera poslali, mu niso mogli pomagati. Skičkan je bil zdravniški konzilij, toda zdravniki na krčmarjevem srcu niso mogli najti nobene organske hibe.

Kljub temu je pa postajal Lockyer vedno bolj nervozen. Živel je v prepričanju, da pomeni piskanje srca zanj nekaj usodnega. Končno je bil že na robu blaznosti, neprestanega piskanja svojega srca ni mogel več poslušati in tako si je v obupni končal življenje. Medicina takega primera menda še ne pozna.

Sovjetske železnice

V zadnjih štirih letih je investirala Sovjetska Rusija v svoje železnice nad 10 milijard rubljev, toda uspeh še daleč ni bil tako velik, kakor so pričakovali. Namestu tehnične reorganizacije je trošil komisariat denar za malenkosti, za provizorije, ki so železniškemu prometu pogosto več škodovali, kakor koristili. Pač bodo pa postavljene ruske železnice letos pred gigantiko nalogo. Letos hočejo Rusi storiti na tem polju več, kakor vsa štiri zadnja leta skupaj. Investicije bodo znašale leto 470 milijard rubljev in ta denar se bo porabil samo za koristne namene, da se železniški promet res racionalno zboljša.

Tako bo letos povečan in popravljen vozni in strojni park. Zadnja štiri leta so dobile ruske železnice 54.800 novih vagonov, letos jih pa dobe 80.000. Novih lokomotiv dobe letos 1565, od teh 470 velikih in močnih F. D. (Felix Dzeržinski). Te lokomotive bodo vozi-

le na glavnih progah Moskva-Harkov, Krasni-Liman (prevoz premoga), Mostva-Rostov (žito in nafta), Dombas-Krivoj Rog (premog, ruda). Vsi tovarni vagoni dobe letos avtomatične zavore. Zgrajenih bo več novih železniških prog, več enotirnih pa dobi drugi tir. Novih tračnih položev več tisoč kilometrov, na 5860 km bodo tračnice izmenjane, položnih bo 23.000.000 novih pragov. Avtomatične naprave dobi 1838 kilometrov železniških prog.

Služkinje z maturo

Zelo pereč problem izobraženih žensk je v vseh državah, kjer je postala ženska z napredkom demokracije enakopravna z moškimi in začela svojo enakopravnost uveljavljati na vseh poljih. Ženske so se vrgle na študiranje, postale so moškimi nevarne konkurentke, toda po letih napornih in dragih študij naletijo v borbi za obstanek po večini na nepremagljive ovire. Sicer pa to ni nič čudnega, če pomislimo, koliko moških mora držati križem roke in čakati na službo, čeprav imajo vso potrebno kvalifikacijo. Tako vidimo v normalnih razmerah nemogoč pojav, da se morajo študirane ženske izogniti, namreč h gospodinjstvu.

Po večjih mestih naletijo na vsakem koraku na dekleta z dovršeno srednjo ali celo visoko šolo, ki pomiva posodo, ki opravlja najtežja ženska dela, samo da se more skromno preživljati. V Budimpešti je 213 deklet z maturo zaposlenih v gospodinjstvu. Tudi mnoge omožene, žene uradnikov in učiteljev, hodijo k premožnim rodbinam pomagat gospodinjstvom, da naj nekaj prislužijo k skromnim moževim dohodkom.

Sintetični kavčug iz koruze

V sovjetski Rusiji imajo več tovarn za izdelovanje sintetičnega kavčuga. Kot sirovino rabijo aceton, ki so ga doslej izdelovali iz uvoženega apnenčast. acetona po zelo dragem kemičnem procesu. Zadnje mesece pa obratuje v Groznom na Kavkazu tovarna, ki izdeluje aceton iz koruze. Sovjetska Rusija se je obrnila s ponudbo najprej na Ameriko, kjer je bilo neko podjetje pripravljeno zgraditi tovarno za izdelovanje acetona iz krompirja za milijon dolarjev. Stroški so se zdeli previsoki in zato so sovjetski inženjerji na čelu s profesorjem Sapožnikovim zgradili tovarno za aceton sami.

Namestu krompirja so vzeli koruzo, ki jo seveda sterilizirajo od delovanja nezaželenih bakterij, potem ji pa dodajo v kvasarni čiste kulture acetono- vili bakterij, vzgajene v laboratorijih, in koruzna moka začne kvasiti. Tako nastanejo aceton, butyl, alkohol, vodik in deluje metilalkohol, butylalkohol se pa porabi v kemični industriji, ko so ga poprej s prekinjano destilacijo ločili od

acetona. Aceton je kemično čist. Produktijski stroški so se znižali s tem na četrtino v primeri z izdelavo iz octona. Zato bo tudi sintetični kavčug vedno cenejši.

Joža Velkavrh pri Abrahamu

Ljubljana, 1. marca. Nihče mu ne bo klical ob njegovi petdesetletnici Hosana. Jožetovi sodebniki se ga prav gotovo še spominjajo kot dijaka, ki je tudi s pestjo branil naš jezik. Pod Kamniškimi planinami je zagledal 1. marca pred 50 leti luč sveta. Doraščal je, študi-

ra' in bil kot mlad učitelj poslan v Trbovlje, kjer se je vrgel z vso mladniško vnetostjo na nacionalno delo. Kot odgovor na krvave septembarske dogodke v Ljubljani leta 1908, pa je pokrenil v Trbovljah akcijo za ustanovitev Šokola, katerega aršien član in tajnik je bil dolgo vrsto let. Med balkanskimi vojnami je organiziral v Trbovljah akcijo za Rdeči križ balkanskih držav in prišel je zaradi svoje izrazito jugoslovenske orijentacije takoj ob pričetku svetovne vojne na listo političnih osumljencev. Med svojim učiteljevanjem v Trbovljah se je udeleževal naš slavljenec v vseh nacionalnih organizacijah. Ob jubileju ga spremlja zavesta, da je storil več, kot mož je storiti dolžan.

Iz Poličan

— Nogo al je zlomil po nesrečnem naključju takajšnji šofer g. Ivan Soršak. Prepeljal so ga v mariborsko bolnico. — Škorci so že tu. Dober teden že opazujemo po naših sadovnjakih te prve značilne pomladi in tudi vse drugo kaže, da bo vzela zima od nas slovo.

Radioprogram

Sobota, 2. marca
12.00: Svatba in ples (plošče): Rivelin; Amor na straži: Rosen; Izpizmo se enkrat, Fryberg; Vaška godba, Brown; Svatba lesenih lutk, Crescenzo; Ko sem ženko ljubil, Parkow; Nakovalo, Erwin; Najlepša ocesca, V gostlini pri fajmostru, Rust; Ko mali čizek reče, Rhode, Venček veselih zdravic, Bach; Znaš li življati, Johanca; Krome: Tl šmentani godci iz Brenna, 12.50 Poročila, 13.00: Cas, odlomki iz zvočnih filmov (plošče): Wachsmann; Pesem o domovini iz »Paprike«, Schertzing; Ljubavni sen, Koracnica grenadirjev, Stolz; Pesem svojo pojem danes le za Tebe, Srce moje kile le po Tebi, Hemaynn; Ko vetrček vleče čez morje, To je ljubezen nas mornarjev, Böhmert; Mali mož, kaj pa zdaj? Fiala; Zapomen, že už se lončime, ingriš; Valček naj pove Ti, Venček pesmic iz filmov Mauricea Chavaherja, 18.00: Radijski orkester. Urbach-Rubinstein; Rubinsteinova poezija, 18.50: Aktualnost (Ljudevit Mrzel), 19.30: Radijski orkester; Bizet; Carmen, fantazija, 19.50: Francosčina (prof. Prezelj), 19.50: Cas, jedilni list, program za nedeljo, 19.50: Nacionalna ura, 20.00: Zunanji politični pregled (dr. Jug), 20.20: Prenos dobrodelne akademije mestnega načelnstva iz Unione, 21.00: Slovenska narodna pesem na ploščah; V nedeljo jutro vstala bom, Ko so fantje proti vasi šlo, Slanica, Pozimi pa rožice ne cveto, 21.15: Internacionalni prenos iz Ljubljane: Koncert pevskega zbora »Glasbene Matice« pod vodstvom opernega direktorja g. Mirka Poliča: Jakob Petelin-Carpiollus; Ece quomodo moritur iustu (štiriglasna moteta), Ubi Plato (osemglasna moteta za dva zbor), Nesco quid sit amor (šestglasni madrigal za dva zbor), Anton Lajovic; Zeleni Jurij; Emil Adamič; V snegu, Viljo, Prof. Matija Tomc; Svatske, 21.45: Cas, poročila, 22.00: Nadaljevanje prenosa iz Unione.

Postani in ostani člar „Vodnikove družbe“

Riviera TOALETNA IN MEDICINALNA MILA

Najodličnejša toaletna mila, kar najbolj priporočljiva zlasti za dame so

- RIVIERA — SAPOLIV
- RIVIERA — PERLE
- RIVIERA — FLORIDA — SPECIJAL
- RIVIERA — MLEČNO MILO iz liličnega mleka in mlečne kreme

RIVIERA MILA

SO IZDELANA PO KEMIČNIH STROKOVNJAKIH IZ NAJPLEMENITEJSIH SUROVIN IN PO NAJBOLJŠI FRANCOSKI METODI.

Zahtevajte povzod samo

RIVIERA

TOALETNA IN MEDICINALNA MILA

DANES VSI NA OTVORITEV V STAROZNANO RENOVIRANO GOSTILNO „PRI VITEZU“

VELIKA IZBIRA SVEŽIH MORSKIH RIB

MALI OGLASI

NEPREMIČNOSTI

SLUŽBE

KUHARICO IN UČENKO ZA KUHANJE IN SLUGO

KUPIM

RAZNO

RIBJE OLJE

STROJEPISNİ POUK

MALI OGLASI